

Brussel, 24 juni 2015
(OR. en)

10254/15

CFSP/PESC 301
RELEX 514
CONUN 122
FIN 454
COARM 146
COTER 89

NOTA I-PUNT

van:	Groep raden buitenlandse betrekkingen
aan:	het Comité van permanente vertegenwoordigers (2e deel)
nr. vorig doc.:	7383/1/15 REV 1
Betreft:	Beperkende maatregelen (sancties) - Actualisering van de beste praktijken van de EU voor de doeltreffende implementatie van beperkende maatregelen

1. Het Comité van permanente vertegenwoordigers (Coreper) heeft op 25 maart 2015 kennis genomen van een geactualiseerde versie van de Nota over beste praktijken van de EU (doc. 7383/1/15), die voortdurend wordt geëvalueerd.
2. Er werd toen opgemerkt dat de Groep raden buitenlandse betrekkingen (sancties) tijdens komende vergaderingen op bepaalde andere punten zou terugkomen opdat de volledige herziening van de nota zo spoedig mogelijk kan worden afgerond. Met name de punten 26, 27, 34, 35, 50, 51, 53, 54, 58, 82, 83, 84, 96 en 101 werden verder besproken in de groep.
3. Op 24 juni 2015 heeft deze overeenstemming bereikt over de laatste nieuwe elementen die in de Nota over beste praktijken van de EU moeten worden opgenomen.
4. Het Coreper wordt derhalve verzocht akte te nemen van de meest recente versie van de geactualiseerde Nota over beste praktijken van de EU in bijlage dezes.

Beste praktijken van de EU**voor de doeltreffende implementatie van beperkende maatregelen**

	<u>Blz.</u>
<u>Inleiding</u>	3
<u>A. Aanwijzing en identificatie van personen en entiteiten die onderworpen zijn aan gerichte beperkende maatregelen</u>	4
I. Identiteit van de aangewezen personen of entiteiten	4
II. Betwistingen betreffende identiteitsverwisseling	5
III. Verwijdering uit de lijst	8
<u>B. Financiële beperkende maatregelen</u>	11
I. Wetgevingskader	11
II. Administratieve en gerechtelijke bevrozing, inbeslagneming en confiscatie	12
III. Bereik van financiële beperkende maatregelen	12
IV. Rol van economische actoren en burgers	15
V. Gebruik van informatie door de bevoegde autoriteiten	16
VI. Tegoeden	17
VII. Economische middelen	19
VIII. Eigendom en zeggenschap	22
IX. Op de lijst geplaatste rechtspersonen	25
X. Vrijstellingen	26
XI. Richtsnoeren voor de beoordeling van verzoeken tot vrijstelling	28
<u>C. Verbod op het leveren van goederen</u>	30
<u>D. Coördinatie en samenwerking</u>	30

Inleiding

1. Op 8 december 2003 heeft de Raad richtsnoeren inzake de implementatie en evaluatie van de beperkende maatregelen in het kader van het GBVB goedgekeurd¹ (hierna de "richtsnoeren" genoemd). In deze richtsnoeren werd voorgesteld een speciaal Raadsorgaan te belasten met het toezicht op en de follow-up van beperkende maatregelen. Daarna, op 26 februari 2004, heeft het Coreper de Groep raden buitenlandse betrekkingen, bovenop haar bestaande mandaat, belast met het toezicht op en de evaluatie van de beperkende maatregelen van de EU, en de Groep te dien einde opgedragen regelmatig te vergaderen in een speciale sanctiesamenstelling, zo nodig versterkt met deskundigen uit de hoofdsteden. Het mandaat van deze samenstelling omvat de ontwikkeling van beste praktijken in de lidstaten voor de implementatie van beperkende maatregelen.
2. De bedoeling is dit document permanent te evalueren, en er met name beste praktijken voor de toepassing van beperkende maatregelen aan toe te voegen.
3. De beste praktijken moeten worden beschouwd als niet-limitatieve *aanbevelingen* van algemene aard met het oog op de doeltreffende toepassing van beperkende maatregelen overeenkomstig het Unierecht en de nationale wetgeving ter zake. Zij zijn juridisch niet bindend en mogen niet worden gezien als aansporingen tot acties die onverenigbaar zouden zijn met het Unierecht of de nationale wetgeving, onder meer inzake gegevensbescherming.
4. Deze nota heeft niet tot doel de lopende werkzaamheden te dupliceren, maar de voornaamste elementen voor de toepassing van sancties in kaart te brengen, met inachtneming van:
 - de specifieke situatie binnen het rechtsbestel van de Europese Unie;
 - de door de Groep Relex (sancties) verrichte evaluatie van de stand van implementatie van de sancties;
 - het belang de aandacht te vestigen op een aantal van de reeds bestaande beste praktijken die de huidige prioriteiten van de lidstaten weerspiegelen.

¹ Raadsdocument 15579/03, laatst bijgewerkte versie doc. 11205/12.

In deze nota verwijst de term "uitzondering" naar een vorm van gebruik die niet door de toepasselijke verordeningen is verboden, terwijl "vrijstelling" betrekking heeft op een vorm van gebruik die verboden is, tenzij door een bevoegde autoriteit toegestaan. De woorden "moet" en "is verplicht" verwijzen naar een wettelijke verplichting, ongeacht of deze door een verordening van de EU of door andere internationale, uniale of nationale voorschriften is opgelegd; de woorden "zou moeten" worden gebruikt wanneer het gaat om de beste praktijken, en de woorden "zou kunnen" en "kan" hebben betrekking op suggesties die dienstig zouden kunnen zijn, afhankelijk van de omstandigheden en andere toepasselijke wetten en procedures.

A. Aanwijzing en identificatie van personen en entiteiten die onderworpen zijn aan gerichte beperkende maatregelen

I. Identiteit van de aangewezen personen of entiteiten

5. Om financiële beperkende maatregelen en inreisbeperkingen doeltreffender te maken en onnodige problemen met identieke of bijna identieke namen (mogelijke "identiteitsverwisseling") te voorkomen, moeten zo veel mogelijk identiteitsgegevens beschikbaar zijn wanneer de identiteit wordt beschreven, en gepubliceerd worden wanneer de beperkende maatregel wordt vastgesteld. Voor natuurlijke personen zou de informatie in het bijzonder de achternaam en voornaam (waar mogelijk ook in de oorspronkelijke taal) moeten omvatten, met een goede transliteratie zoals gebruikt in reisdocumenten of overeenkomstig de norm van de Internationale Burgerluchtvaartorganisatie (ICAO), alsmede aliasen, geslacht, geboortedatum en -plaats, nationaliteit, adres, identificatienummer of paspoortnummer. In elk geval moet de transliteratie overeenkomstig de ICAO-norm te allen tijde in alle taalversies van de rechtshandeling waarbij de beperkende maatregelen worden opgelegd, beschikbaar zijn. Voor entiteiten zou de informatie in het bijzonder de volgende gegevens moeten omvatten: volledige naam, voornaamste plaats van bedrijvigheid, plaats van registratie van de zetel, datum en nummer van registratie.

6. Na de opneming van een natuurlijke of rechtspersoon of entiteit in de lijst, moeten de identiteitsgegevens voortdurend worden getoetst, zodat ze verfijnd of verruimd kunnen worden; daartoe wordt een beroep gedaan op al wie hieraan kan bijdragen. Er moet worden voorzien in procedures voor deze permanente toetsing, waarvoor een beroep wordt gedaan op eenieder die hieraan kan bijdragen, in het bijzonder de hoofden van de EU-missies in het betrokken derde land, de bevoegde autoriteiten en instanties van de lidstaten en de financiële instellingen. Wat de tegen buitenlandse regimes gerichte maatregelen betreft, zou elk aantredend voorzitterschap de betrokken hoofden van EU-missies kunnen verzoeken de identiteitsgegevens van de aangewezen personen of entiteiten te toetsen en waar mogelijk te verbeteren en/of aan te vullen. Bijwerkingen van de lijsten met aanvullende identiteitsgegevens worden aangenomen volgens de in de basishandeling bepaalde procedure.
7. Er moet worden voorzien in een uniform model voor de lijsten van personen of entiteiten en hun identiteitsgegevens.

II. Betwistingen betreffende identiteitsverwisseling

8. Indien de gegevens over een in een lijst opgenomen persoon of entiteit beperkt blijven tot de naam van de persoon/entiteit alleen, kan het opnemen van deze persoon/entiteit in de lijst een probleem opleveren, omdat de lijst van eventueel in aanmerking komende personen/entiteiten in dat geval lang kan uitvallen. Hieruit blijkt duidelijk dat er behoefte is aan meer identiteitsgegevens. Ook als er nadere identiteitsgegevens worden toegevoegd, kan het onderscheid tussen aangewezen en niet-aangewezen personen of entiteiten moeilijkheden opleveren. Het valt niet uit te sluiten dat van een persoon/entiteit tegen wie of waartegen de beperkende maatregel niet was gericht, de tegoeden in sommige gevallen worden bevroren of dat een persoon de toegang tot het grondgebied van de lidstaten van de EU wordt geweigerd, omdat zijn identiteitsgegevens overeenstemmen met die van een aangewezen persoon/entiteit. De lidstaten en de Commissie moeten voorzien in procedures die ervoor zorgen dat hun bevindingen betreffende beweerde identiteitsverwisselingen in dat opzicht op elkaar aansluiten. De lidstaten, de Commissie, de EDEO en de Raad moeten samenwerken om met elkaar overeenstemmende gegevens die het gevolg zijn van onvoldoende beschikbare identiteitsgegevens te weerleggen.

9. Niettemin zou de economische actoren moeten worden aangeraden geen zakelijke betrekkingen aan te knopen met personen of entiteiten wier identiteitsgegevens volledig overeenstemmen met de beschikbare identiteitsgegevens, tenzij duidelijk is dat het niet om de aangewezen persoon of entiteit gaat. De lidstaten, de Commissie, de EDEO en de Raad moeten informatie uitwisselen indien zij een niet-aangewezen persoon of entiteit hebben geïdentificeerd wier identiteitsgegevens volledig overeenstemmen met die van de op de lijst geplaatste persoon of entiteit. De beperkte beschikbaarheid van identiteitsgegevens kan niet worden aangevoerd om transacties met een aangewezen persoon of entiteit te rechtvaardigen.

a) Onderzoek door de bevoegde autoriteiten

10. De persoon of entiteit wiens of wier tegoeden of economische middelen bevroren zijn en die aanvoert dat de beperkende maatregelen niet tegen hem of haar gericht zijn, moet contact opnemen met de financiële instelling waar de tegoeden of economische middelen zijn bevroren of met de bevoegde autoriteit die is vermeld op de in de bijlagen bij de EU-verordeningen opgenomen websites. De kredietinstelling, financiële instelling of andere economische actor waarbij de vraag rijst of een klant vermeld staat op de lijst van aangewezen personen/entiteiten, moet de identiteit van die klant met alle middelen trachten vast te stellen. Blijkt zulks onmogelijk, dan moet de economische actor de bevoegde autoriteiten van de betrokken lidstaat op de hoogte brengen.
11. Indien degene die de EU wil binnenkomen, beweert niet onder een beperkende maatregel te vallen, en/of indien de grens-/immigratieautoriteiten, na raadpleging van alle bronnen waarover zij beschikken om de identiteit van betrokkene te kunnen vaststellen, de vraag opwerpen of deze een aangewezen persoon is, moeten de grens-/immigratieautoriteiten de bevoegde autoriteiten van de betrokken aangezochte lidstaat daarvan op de hoogte brengen².

² Soms zijn de immigratieautoriteiten de bevoegde autoriteiten.

12. In beide gevallen moeten de bevoegde autoriteiten de bewering of de vraag onderzoeken³.

b) Na onderzoek blijkt het om een geval van identiteitsverwisseling te gaan

13. Indien de bevoegde autoriteiten na onderzoek van de zaak tot de conclusie komen dat, alle relevante feiten en omstandigheden in acht genomen, de betrokken persoon/entiteit *niet* de aangewezen persoon/entiteit is, brengen zij de betrokken persoon/entiteit en/of de betrokken economische actoren of grens-/immigratieautoriteiten op de hoogte van hun conclusie. In voorkomend geval brengen zij ook de andere lidstaten, de Commissie, de EDEO en de Raad op de hoogte, met name in het licht van de mogelijkheid dat de betrokken persoon/entiteit in andere lidstaten met soortgelijke problemen geconfronteerd wordt.

14. Indien de bevoegde autoriteiten na onderzoek van de zaak tot de conclusie komen dat, alle relevante feiten en omstandigheden in acht genomen, de betrokken persoon/entiteit *wel* de aangewezen persoon/entiteit is, brengen zij, in voorkomend geval, de betrokken persoon/entiteit en/of de betrokken economische actoren of grens-/immigratieautoriteiten daarvan op de hoogte.

c) Onzekerheid in geval van betwisting

(i) Gevallen met betrekking tot autonome beperkende maatregelen van de EU

15. Indien de bevoegde autoriteiten er *niet* in slagen te achterhalen of terecht beweerd wordt dat er sprake is van identiteitsverwisseling en de bewering niet kennelijk ongegrond is, worden de lidstaten, de Commissie en de EDEO indien nodig op de hoogte gebracht van de bewering en wordt de zaak in de Raad besproken, eventueel in het licht van nadere gegevens die zijn verstrekt door de lidstaat die had voorgesteld een persoon aan te wijzen, of door het hoofd van de EU-missie in het betrokken derde land, naargelang van het geval, teneinde te bepalen of het inderdaad om een geval van identiteitsverwisseling gaat.

³ Indien de persoon of entiteit is aangewezen krachtens een resolutie van de VN-Veilighedsraad, kan het voor de bevoegde autoriteiten moeilijk zijn om dat onderzoek alleen te verrichten. In die gevallen moet de in punt c), onder ii), beschreven procedure worden gevolgd.

(ii) Gevallen die verband houden met krachtens resoluties van de VN-Veiligheidsraad opgelegde beperkende maatregelen

16. Indien de bevoegde autoriteiten er *niet* in slagen te achterhalen of terecht beweerd wordt dat er sprake is van identiteitsverwisseling en de bewering niet kennelijk ongegrond is, worden de lidstaten en de Commissie indien nodig op de hoogte gebracht van de bewering. Het bij de resolutie van de Veiligheidsraad ter zake opgerichte sanctiecomité, alsmede indien mogelijk - via dat comité - de staat die had voorgesteld een persoon/entiteit aan te wijzen, worden geraadpleegd door de lidstaat die de bewering heeft onderzocht of door de Commissie. In voorkomend geval kan de zaak aan dat comité worden voorgelegd met het oog op een gezaghebbende conclusie. De lidstaten en de Commissie moeten in kennis worden gesteld van de gezaghebbende conclusie.

d) Oordeel van de rechter

17. De beslissing van een rechterlijke instantie van een lidstaat aangaande een beweerde identiteitsverwisseling moet door de bevoegde autoriteiten van die staat ter kennis van de andere lidstaten, de Commissie en de EDEO worden gebracht.

III. Verwijdering uit de lijst

a) Verwijdering uit de lijst met betrekking tot autonome sancties van de EU

18. Ter wille van de geloofwaardigheid en de redelijkheid van de beperkende maatregelen moet het verwijderen van personen en entiteiten uit de lijst volgens een transparante en doel-treffende procedure geschieden. Een dergelijke procedure zou ook de kwaliteit van de beslissingen over plaatsing op de lijst ten goede kunnen komen. De mogelijkheid tot verwijdering zou in verschillende gevallen nodig kunnen zijn, bijvoorbeeld als bewezen is dat een persoon of entiteit verkeerdelijk op de lijst is geplaatst, als de situatie ingrijpend is gewijzigd, er nieuw bewijsmateriaal is opgedoken, een op de lijst geplaatste persoon is overleden of een op de lijst geplaatste entiteit is opgeheven. In ieder geval is verwijdering wenselijk wanneer niet meer aan de criteria voor handhaving op de lijst is voldaan.

19. Bij de behandeling van een verzoek tot verwijdering⁴ moeten alle relevante gegevens in aanmerking worden genomen. Behalve dat verzoeken om verwijdering uit de lijst kunnen worden ingediend, wordt regelmatig, overeenkomstig de toepasselijke voorschriften, in samenwerking met alle lidstaten bekeken of er nog gronden voor handhaving op de lijst zijn.
20. Vóór elke regelmatige evaluatie moet de staat die het voorstel tot plaatsing op de lijst heeft gedaan, worden gevraagd of handhaving geboden is en moeten alle lidstaten nagaan of zij nieuwe relevante informatie kunnen verstrekken. Het besluit tot verwijdering moet zo snel mogelijk worden genomen.
21. Op de lijst geplaatste personen en entiteiten kunnen een procedure instellen tegen een aan hen gerichte handeling. Die procedure komt voor het Gerecht van de EU. Tegen het arrest van het Gerecht kan beroep worden ingesteld bij het Europees Hof van Justitie.
22. De nietigverklaring van de handelingen waarbij beperkende maatregelen aan een persoon of entiteit zijn opgelegd, geldt niet onmiddellijk na het arrest van het Hof, tenzij dat uitdrukkelijk in dat arrest is vermeld. De uitwerking van in eerste aanleg nietig verklaarde handelingen blijft gehandhaafd totdat de termijn is verstreken waarbinnen beroep bij het Europees Hof van Justitie kan worden ingesteld (twee maanden en tien dagen na de kennisgeving van het arrest). Gedurende die termijn kan de betrokken instelling van de EU iets aan de geconstateerde inbreuken doen door in voorkomend geval nieuwe beperkende maatregelen ten aanzien van de betrokken personen en entiteiten vast te stellen. Een andere mogelijkheid is dat de instelling van de EU beroep instelt, in welk geval de plaatsing op de lijst volledig van kracht blijft in afwachting van de uitkomst van het beroep. Na de termijn van twee maanden en tien dagen nemen de aan die persoon of entiteit opgelegde beperkende maatregelen een einde of blijven zij volledig van kracht, afhankelijk van het feit dat de instelling of de andere actoren al dan niet beslissen een van de bovengenoemde stappen te ondernemen.

b) Verwijdering uit de lijst in de VN (focal point, ombudspersoon)

⁴ Voor nadere gegevens betreffende de procedure voor verwijdering uit de lijst met betrekking tot autonome maatregelen van de EU, zie de richtsnoeren, bijlage I, punten 19 en 20.

23. De VN-Veiligheidsraad heeft op 19 december 2006 Resolutie 1730 (2006) aangenomen, op grond waarvan de secretaris-generaal binnen het secretariaat een focal point heeft ingesteld dat verzoeken om verwijdering uit de lijst in ontvangst moet nemen. Verzoekers wier naam niet op de Al Qaida-sanctielijst staat, kunnen een verzoek om verwijdering uit de lijst indienen via het focal point of via hun staat van verblijf of van nationaliteit. Verzoekers wier naam op de Al Qaida-sanctielijst staat, kunnen hun verzoek om verwijdering uit de lijst indienen via het Bureau van de ombudspersoon⁵.
24. Indien een persoon uit de VN-sanctielijst wordt verwijderd, worden de nodige wijzigingen aangebracht in de overeenkomstige rechtshandelingen van de EU.

⁵ Voor nadere gegevens betreffende de procedure voor verzoeken om verwijdering uit de lijst met betrekking tot VN-maatregelen, zie <http://www.un.org/sc/committees>.

B. Financiële beperkende maatregelen

I. Wetgevingskader

25. Verordeningen van de EU waarbij bevroezingsmaatregelen worden opgelegd, zijn rechtstreeks toepasselijk in de lidstaten van de EU en hoeven niet in nationaal recht te worden omgezet. Verordeningen betreffende sancties vereisen evenwel dat de lidstaten wetgeving vaststellen betreffende sancties voor inbreuken op beperkende maatregelen. Ook wordt daarin bepaald dat de lidstaten de in de toepasselijke verordeningen bedoelde bevoegde autoriteiten moeten aanwijzen en moeten vermelden op de in de bijlagen bij die verordeningen opgenomen websites, hetgeen tot gevolg kan hebben dat er uitvoeringsmaatregelen op nationaal niveau moeten worden getroffen. Afgezien van de wetgeving van de Unie moeten de lidstaten, indien nodig, beschikken over een aanvullend rechtskader en wetten of voorschriften die vereist zijn om tegoeden, financiële activa en economische middelen van personen en entiteiten waarvoor op nationaal niveau beperkende maatregelen gelden, waaronder personen of entiteiten die bij terroristische daden betrokken zijn, te kunnen bevriezen, en om het beschikbaar stellen van tegoeden en economische middelen aan of ten behoeve van dergelijke personen en entiteiten te kunnen verbieden; het betreft met name administratieve bevroezing en/of rechterlijke bevelen tot bevroezing die een gelijke werking hebben. Dit dient te geschieden in overeenstemming met de betreffende FATF-normen, met name aanbeveling 6 inzake gerichte financiële sancties met betrekking tot terrorisme en terrorismefinanciering⁶.
26. Met deze maatregelen moeten de nationale autoriteiten de onmiddellijke bevroezing kunnen gelasten en verkrijgen van alle tegoeden en economische middelen die toebehoren aan, eigendom zijn, onder zeggenschap staan of in het bezit zijn van, de aangewezen persoon of entiteit die onder de rechtsmacht van de betreffende lidstaat valt; de maatregelen zouden ook gericht kunnen zijn tegen personen en entiteiten die uit de Europese Unie stammen en er hun voornaamste activiteiten en doelstellingen hebben. Zij zouden ook de basis moeten vormen voor voorlopige bevroezingsmaatregelen, in afwachting dat de EU uitvoering geeft aan resoluties van de VN-Veiligheidsraad⁷.

⁶ De FATF-normen omvatten de veertig aanbevelingen inzake het bestrijden van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en proliferatie, te raadplegen op http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/FATF_Recommendations.pdf.

⁷ Onverminderd de vaststelling van een verordening van de EU betreffende beperkende maatregelen tegen een terrorist van binnen de EU, op basis van artikel 75 VWEU.

27. In de volgende delen worden de beste praktijken voor de toepassing van uniale bevroeringsmaatregelen beschreven; deze delen kunnen ook een geschikte leidraad voor de toepassing van nationale bevroeringsmaatregelen vormen.

II. Administratieve en gerechtelijke bevroering, inbeslagneming en confiscatie

28. In het algemeen is administratieve bevroering vooral te beschouwen als een rechtsgrond voor algehele preventie ten aanzien van het gebruik van bevroren tegoeden en economische middelen en van transacties door een persoon of entiteit die door een bevoegde autoriteit is aangewezen. Er moet een onderscheid worden gemaakt tussen administratieve bevroering en gerechtelijke bevroering, inbeslagneming en confiscatie, die niet in het kader van de beperkende maatregelen maar slechts als nationale wetshandhavingsmaatregel kan worden opgelegd.
29. Indien de nationale wetgeving inzake straffen voor inbreuken op sancties daarin voorziet⁸, kan preventieve bevroering, inbeslagneming en confiscatie als straf voor het maken van inbreuken op beperkende maatregelen worden toegepast.

III. Bereik van financiële beperkende maatregelen

30. Financiële beperkende maatregelen, in de context van de toepasselijke EU-verordeningen, bestaan in:
- bevroering van tegoeden en economische middelen van aangewezen personen en entiteiten, en
 - een verbod op de beschikbaarstelling van tegoeden en economische middelen aan deze personen en entiteiten.
31. In elke verordening worden de termen "bevroering van tegoeden", "bevroering van economische middelen", "tegoeden" en "economische middelen" gedefinieerd en worden uitzonderingen op en vrijstellingen van de maatregelen genoemd. Een aantal standaardformuleringen in dit verband staat vermeld in de richtsnoeren.

⁸ Verordeningen betreffende sancties vereisen dat de lidstaten wetgeving inzake sancties voor inbreuken op beperkende maatregelen vaststellen, zie punt 19.

32. Financiële beperkende maatregelen leiden niet tot wijziging in de eigendom van de bevroren tegoeden of economische middelen en zijn geen strafmaatregelen.
33. Wanneer de verordeningen waarbij bevroeringsmaatregelen worden opgelegd eenmaal van kracht zijn, hebben zij voorrang boven alle daarmee onverenigbare contractuele regelingen. Bijgevolg zijn de verordeningen van toepassing ongeacht de rechten die worden verleend of de verplichtingen die worden opgelegd door een vóór de inwerkingtreding van die verordeningen gesloten overeenkomst, en wordt daardoor het verrichten van handelingen ter uitvoering van vóór de inwerkingtreding van die verordeningen gesloten overeenkomsten verboden⁹.
34. De bevroering heeft betrekking op alle tegoeden en economische middelen die toebehoren aan of eigendom zijn van de aangewezen personen en entiteiten, en ook op die welke in hun bezit zijn of onder hun zeggenschap staan. Onder "in hun bezit zijn" of "onder hun zeggenschap staan" zouden dan alle situaties worden verstaan waarin een aangewezen persoon of entiteit wettig kan beschikken over tegoeden of economische middelen of deze kan overmaken, zonder dat die zijn eigendom zijn en zonder dat hiervoor toestemming van de wettige eigenaar vereist is. Een aangewezen persoon wordt onder meer als houder of beheerder van tegoeden of economische middelen beschouwd, indien hij:
- a) over bankbiljetten of schuldbewijzen aan toonder beschikt,
 - b) er zich roerende goederen op zijn perceel bevinden die hij met een niet-aangewezen persoon of entiteit in mede-eigendom heeft,
 - c) volmacht of soortgelijke bevoegdheden heeft verkregen om de eigenaar te vertegenwoordigen, waardoor hij opdracht kan geven tot overmaking van tegoeden die hij niet in eigendom heeft (bv. met het oog op het beheer van een specifieke bankrekening), of
 - d) een ouder of voogd is die in overeenstemming met de toepasselijke nationale wetgeving de bankrekening van een minderjarige beheert.
- De begrippen "eigendom" en "zeggenschap" in de context van het verbod om tegoeden en economische middelen ter beschikking te stellen, worden toegelicht in afdeling B, deel VIII.

⁹ Arrest in zaak C-117/06, Möllendorf, EU:C:2007:596, r.o. 62.

35. In beginsel zou de bevrozing geen gevolgen moeten hebben voor de tegoeden en economische middelen die geen eigendom zijn van of toebehoren aan, noch in het bezit zijn of onder zeggenschap staan van, aangewezen personen en entiteiten. Aldus vallen bijvoorbeeld de tegoeden en economische middelen van de niet-aangewezen werkgever van een aangewezen persoon niet hieronder, tenzij deze onder zeggenschap van die persoon staan of in diens bezit zijn. Volgens dezelfde logica vallen de tegoeden en economische middelen van een niet-aangewezen entiteit met een andere rechtspersoonlijkheid dan een aangewezen persoon of entiteit niet hieronder, tenzij deze onder zeggenschap van de aangewezen persoon of entiteit staan of in diens/dier bezit zijn. Niettemin vallen tegoeden en economische middelen die een aangewezen en een niet-aangewezen persoon of entiteit in mede-eigendom hebben, hier in de praktijk wel volledig onder.
36. De niet-aangewezen persoon of entiteit kan vervolgens om toestemming verzoeken om die tegoeden en economische middelen te gebruiken, hetgeen kan inhouden dat de mede-eigendom wordt gesplitst om de bevrozing van het betreffende aandeel te kunnen opheffen.

Niet-aansprakelijkheid

37. De persoon of entiteit die een bevrozing toepast en daarbij handelt zonder nalatigheid en in de eerlijke overtuiging dat de maatregel in overeenstemming is met een toepasselijke verordening, is niet aansprakelijk jegens de getroffen persoon of entiteit¹⁰. Acties van personen en entiteiten kunnen geen aanleiding geven tot aansprakelijkheid, indien die personen of entiteiten niet wisten of geen gegronde reden hadden om te vermoeden dat deze een inbreuk op beperkende maatregelen zouden zijn. Daartoe is in de meeste toepasselijke verordeningen een niet-aansprakelijkheidsclausule opgenomen en is in deel III G van de richtsnoeren een standaardformulering opgesteld.

¹⁰ Ook op strafrechtelijk gebied, zie arrest in zaak C-72/11, Mohsen Afrasiabi en anderen, EU:C:2011:874, r.o. 55.

"Geen vorderingen"

38. De persoon of entiteit die de verplichtingen uit hoofde van de toepasselijke verordeningen naleeft, is jegens een aangewezen persoon of entiteit niet aansprakelijk voor de schade die deze laatste ten gevolge hiervan ondervindt. Het bewijs dat een vordering voor dergelijke schade niet hoort te worden afgewezen, wordt door de eiser geleverd. Daartoe is in verscheidene verordeningen een "geen vorderingen"-clausule opgenomen en is in deel III H van de richtsnoeren een standaardformulering opgesteld.

IV. Rol van economische actoren en burgers

39. De verordeningen waarbij bevroezingsmaatregelen worden opgelegd, zijn onder meer van toepassing op rechtspersonen in de EU en op andere economische actoren, waaronder financiële en kredietinstellingen, die in de hele EU of een deel ervan zaken doen, en op EU-burgers.
40. De wetgeving ter bestrijding van het witwassen van geld legt aan bepaalde bedrijven en beroepen verplichtingen op om de identiteit van klanten te verifiëren en zich in bepaalde omstandigheden te onthouden van anonieme transacties. In sommige gevallen kunnen de verordeningen waarbij financiële beperkende maatregelen worden opgelegd, verdere verplichtingen voor de economische actoren meebrengen om "hun klanten te kennen". Zie daartoe ook afdeling B, deel VIII, over eigendom en zeggenschap.

41. Elke persoon en entiteit die onder de jurisdictie van de Unie valt, is verplicht de bevoegde autoriteiten in kennis te stellen van alle hem of haar beschikbare informatie die de toepassing van de financiële beperkende maatregelen zou vergemakkelijken. Hiertoe behoren gegevens over eventuele bevroren rekeningen (rekeninghouder, nummer, waarde van bevroren tegoeden), en andere gegevens die nuttig kunnen zijn, bv. gegevens over de identiteit van aangewezen personen of entiteiten en, waar van toepassing, gegevens over inkomende overmakingen die tot creditering van een bevroren rekening leiden overeenkomstig de specifieke regelingen voor financiële en kredietinstellingen, pogingen van klanten of anderen om tegoeden of economische middelen zonder toestemming aan een aangewezen persoon of entiteit ter beschikking te stellen, en informatie die erop wijst dat bevroeringsmaatregelen worden omzeild. Tevens zijn zij verplicht bij de verifiëring van informatie met de bevoegde autoriteiten samen te werken. In voorkomend geval zouden zij ook informatie kunnen verstrekken over personen en entiteiten met namen die identiek zijn aan of een sterke gelijkenis vertonen met die van aangewezen partijen.

V. Gebruik van informatie door de bevoegde autoriteiten

42. De toepasselijke verordeningen bepalen dat de bevoegde autoriteiten de door hen ontvangen informatie uitsluitend mogen gebruiken voor de doeleinden waarvoor deze is verstrekt. Tot deze doeleinden behoren het zorgen voor de doeltreffende toepassing van de maatregelen en wetshandhaving alsmede, indien dit in de verordening is vastgelegd, samenwerking met het bevoegde sanctiecomité van de VN. De bevoegde autoriteiten mogen derhalve, als bepaald in de toepasselijke verordeningen of uit hoofde van de toepasselijke nationale wetgeving, informatie uitwisselen met onder meer:
- de Commissie, de Raad, de EDEO en de bevoegde autoriteiten van andere lidstaten,
 - wetshandhavingsautoriteiten, bevoegde rechterlijke instanties die belast zijn met handhaving van de verordeningen betreffende bevroeringsmaatregelen en antiwitwaswetgeving,
 - andere onderzoeks- en vervolgingsautoriteiten,
 - het bevoegde VN-sanctiecomité, en
 - voor zover nodig voor de toepassing van de financiële beperkende maatregelen of ter voorkoming van witwassen, krediet- en financiële instellingen.

43. De bevoegde autoriteiten mag niet worden belet om, overeenkomstig hun nationaal recht, informatie uit te wisselen met de bevoegde autoriteiten van betrokken derde landen of met elkaar, waar dit nodig is om wederrechtelijk verkregen activa te helpen terugvorderen. De toepasselijke verordeningen bepalen dat de bevoegde autoriteiten en de Commissie relevante informatie met elkaar moeten uitwisselen.¹¹

VI. Tegoeden

a) Bevriezing van tegoeden die toebehoren aan, eigendom zijn, in het bezit zijn of onder zeggenschap staan van aangewezen personen of entiteiten

44. Anders dan in het geval van confiscatie heeft de bevriezing van tegoeden geen gevolgen voor de eigendom van de tegoeden. Degene die tegoeden van een aangewezen persoon of entiteit in zijn bezit heeft of er de zeggenschap over heeft (bijvoorbeeld tegoeden die in onderpand zijn gegeven aan een kredietinstelling), hoeft geen afstand te doen van het bezit of de zeggenschap of toestemming te krijgen voor het continueren ervan.
45. Het gebruiken van en het verrichten van transacties met tegoeden, het muteren of wijzigen van tegoeden, bijvoorbeeld in het kader van het beheer van een beleggingsportefeuille, hetzij door de aangewezen persoon hetzij door een derde die de tegoeden in zijn bezit heeft of er de zeggenschap over heeft, zijn in alle gevallen aan toestemming onderworpen. Mede-eigendom van tegoeden laat deze regel onverlet, zelfs indien op grond van de toepasselijke verordeningen de eigendom van een derde partij als dusdanig niet is bevroren.
46. De schuldeiser van een aangewezen persoon of entiteit mag zijn financiële vorderingen (d.w.z. vorderingen die financieel voordeel opleveren) op die persoon of entiteit zonder toestemming overdragen aan een niet-aangewezen persoon of entiteit. De aangewezen persoon of entiteit kan echter financiële vorderingen op een andere persoon of entiteit niet zonder toestemming aan een derde overdragen.

¹¹ Zie bijvoorbeeld artikel 9, lid 3, van Verordening (EU) nr. 270/2011 van de Raad van 21 maart 2011 betreffende beperkende maatregelen tegen bepaalde personen, entiteiten en lichamen in verband met de situatie in Egypte.

47. Het recht op compensatie kan door een aangewezen persoon of entiteit, dan wel door een niet-aangewezen persoon of entiteit jegens een aangewezen persoon of entiteit, niet zonder toestemming worden uitgeoefend.
48. De toepasselijke verordeningen staan geen confiscatie toe van contant geld of tegoeden die de aangewezen persoon bij zich heeft; het is mogelijk dat het nationale recht in bepaalde omstandigheden wel in zulke confiscaties voorziet. De autoriteiten moeten er evenwel voor zorgen dat dergelijke tegoeden niet worden gemuteerd, overgedragen, gewijzigd of gebruikt, noch toegankelijk worden en dat daarmee geen transacties worden verricht die op grond van de toepasselijke verordeningen zijn verboden. Indien het de autoriteiten bekend is dat een aangewezen persoon contant geld of andere tegoeden bij zich heeft, is het mogelijk dat zij binnen het bestaande rechtskader over bepaalde bevoegdheden beschikken, bijvoorbeeld in het kader van de antiterrorisme- of de antiwitwaswetgeving. De lidstaten kunnen ook verplicht zijn voorrechten en immuniteiten te respecteren die op grond van het internationale recht aan een aangewezen persoon zijn toegekend, hetgeen de mogelijkheden voor actie kan beperken¹².

b) Beschikbaarstelling van tegoeden aan aangewezen personen of entiteiten

49. Het beschikbaar stellen van tegoeden aan een aangewezen persoon of entiteit, in de vorm van een betaling voor goederen en diensten, als schenking, met het oog op de teruggave van een tegoed waarvan het bezit voordien in een contractuele regeling was vastgelegd, of anderszins, is algemeen verboden, tenzij de bevoegde autoriteit daarvoor op grond van de toepasselijke vrijstelling waarin de verordening voorziet, toestemming verleent (zie ook deel X over vrijstellingen).
50. De renteopbrengst van een bevroren rekening en de reeds bestaande geldschulden uit eerdere contracten, overeenkomsten of verplichtingen kunnen evenwel zonder toestemming op die rekening worden bijgeschreven¹³.

¹² Bijvoorbeeld: indien de aangewezen persoon naar de zetel van een internationale organisatie reist en specifieke bepalingen van de toepasselijke zetelovereenkomst van kracht zijn.

¹³ Zie richtsnoeren, punt 83, onder 2.

51. Buiten deze gevallen kan een derde niet zonder toestemming tegoeden overdragen aan een aangewezen persoon. Een financiële instelling of kredietinstelling in de EU die tegoeden ontvangt welke door een derde naar een bevroren rekening zijn overgemaakt, mag de tegoeden zonder toestemming op de rekening bijschrijven¹⁴. Degene die zonder toestemming tegoeden overmaakt naar een bevroren rekening, doch aanvoert dat dit bij vergissing is gebeurd, moet voor de teruggave ervan om toestemming verzoeken, zodat de bevoegde autoriteit kan nagaan of er inderdaad sprake is van een fout. Een financiële instelling kan evenwel zonder toestemming eigen, ten onrechte uitgevoerde, overdrachten van tegoeden naar een bevroren rekening in haar boekhoudsystemen rechtzetten.
52. In de nationale wetgeving kunnen procedures worden vastgelegd voor de behandeling van tegoeden waarvoor in strijd met beperkende maatregelen een poging tot overdracht is gedaan.

VII. Economische middelen

a) Bevriezing van economische middelen die toebehoren aan, eigendom zijn, in het bezit zijn of onder zeggenschap staan van een aangewezen persoon of entiteit

53. Tot bevrozing van economische middelen wordt overgegaan om te voorkomen dat deze als parallelle of vervangende valuta worden gebruikt, en om te vermijden dat de bevrozing van tegoeden wordt omzeild. De bevoegde autoriteiten moeten derhalve in de eerste plaats trachten te voorkomen dat de aangewezen persoon of entiteit financiële of economische voordelen (bv. tegoeden, goederen of diensten) verwerft uit economische middelen. Het is niet wenselijk, noch de bedoeling het persoonlijke gebruik van economische middelen voor verbruiksdoeleinden te beletten.

¹⁴ Zie richtsnoeren, punt 84.

54. De toepasselijke verordeningen bevatten geen verbod op het persoonlijke gebruik van bevroren economische middelen (bijvoorbeeld wonen in het eigen huis of rijden met het eigen voertuig) door de aangewezen persoon; daarvoor is ook geen toestemming vereist. Activa die alleen voor persoonlijk gebruik of verbruik geschikt zijn en derhalve niet door de aangewezen persoon kunnen worden aangewend om tegoeden, goederen of diensten te verwerven, vallen niet onder de definitie van economische middelen. Zij vallen bijgevolg niet binnen de werkingssfeer van de toepasselijke verordeningen en kunnen zonder toestemming voor de aangewezen persoon beschikbaar worden gesteld.
55. Het gebruik van bevroren economische middelen dat echter een economische activiteit inhoudt die ertoe kan leiden dat de aangewezen persoon tegoeden, goederen of diensten verwerft (bijvoorbeeld indien hij voornemens is zijn huis te verhuren of zijn voertuig als taxi te exploiteren), is aan toestemming onderworpen.
56. Elk gebruik van economische middelen waardoor de aangewezen persoon tegoeden, goederen of diensten verwerft, ongeacht of de middelen worden gebruikt door hemzelf of door een derde die de tegoeden in zijn bezit heeft of er de zeggenschap over heeft, is aan toestemming onderworpen. Mede-eigendom van economische middelen laat deze regel onverlet, zelfs indien op grond van de toepasselijke verordeningen de eigendom van een derde als dusdanig niet is bevroren.

b) Beschikbaarstelling van economische middelen

57. Het beschikbaar stellen van economische middelen aan een aangewezen persoon of entiteit, inclusief door schenking, verkoop, ruil, of de teruggave van economische middelen die in het bezit waren of onder zeggenschap stonden van een derde, aan de aangewezen eigenaar, is verboden indien de bevoegde autoriteit daarvoor niet op grond van de toepasselijke verordening toestemming heeft verleend.
58. Het beschikbaar stellen van activa die alleen geschikt zijn voor persoonlijk gebruik of verbruik, en bijgevolg niet door de aangewezen persoon kunnen worden gebruikt om tegoeden, goederen of diensten te verwerven, houdt geen "beschikbaarstelling van economische middelen" in de zin van de toepasselijke verordeningen in en vereist bijgevolg geen toestemming (zie ook deel X over vrijstellingen).

59. In verband met de uitdrukking "ter beschikking stellen van economische middelen", die in de toepasselijke verordeningen niet wordt gedefinieerd, heeft het Hof van Justitie geoordeeld dat deze ruim moet worden opgevat, daar zij niet doelt op een bijzondere juridische kwalificatie maar alle handelingen omvat die volgens het toepasselijke nationale recht moeten worden verricht zodat een persoon daadwerkelijk de volle beschikkingsbevoegdheid over de betrokken economische middelen kan verkrijgen. Het verbod op het beschikbaar stellen van economische middelen geldt telkens wanneer economische middelen ter beschikking worden gesteld, ongeacht de tegenprestatie. Het doet derhalve niet ter zake of de economische middelen ter beschikking worden gesteld in ruil voor de betaling van een tegenprestatie die als adequaat kan worden beschouwd¹⁵.
60. Tot bevrozing strekkende maatregelen houden niet in dat degene die economische middelen in zijn bezit of onder zijn zeggenschap heeft welke eigendom zijn van een aangewezen persoon of entiteit (bijvoorbeeld in geval van leasing van roerende goederen of indien roerende goederen in onderpand zijn gegeven), die economische middelen aan de eigenaar terug moet geven, noch dat toestemming vereist is om het bezit van of de zeggenschap over die middelen te continueren. Bevrozing van economische middelen houdt echter wel in dat een nieuwe contractuele regeling met betrekking tot het gebruik of de behandeling ervan aan toestemming onderworpen is.
61. De toepasselijke verordeningen bevatten geen verbod op de levering aan huis van nutsgoederen zoals gas, elektriciteit, water of telefoonlijnen, die verbruiksgoederen zijn en dus niet kunnen worden overgedragen.

¹⁵ Arrest in de zaak Möllendorf, EU:C:2006:596, r.o. 51, 56, 58 en 59.

VIII. Eigendom en zeggenschap

Eigendom

62. Het bepalende criterium bij de vaststelling of een andere persoon of entiteit eigenaar is van een rechtspersoon of entiteit, is het in het bezit zijn van 50 % of meer van de eigendomsrechten van een entiteit, of daarin een meerderheidsbelang hebben¹⁶. Indien aan dit criterium is voldaan, wordt een andere persoon of entiteit geacht eigenaar van de rechtspersoon of entiteit te zijn.

Zeggenschap

63. De bepalende criteria bij de vaststelling of een persoon of entiteit onder de zeggenschap staat van een andere persoon of entiteit, alleen of krachtens een overeenkomst met een andere aandeelhouder of derde partij, kunnen onder meer omvatten:
- (a) het recht hebben of de bevoegdheid uitoefenen om een meerderheid van de leden van het toezichthoudend, leidinggevend of bestuursorgaan van een dergelijke rechtspersoon of entiteit aan te stellen of te ontslaan;
 - (b) het aangesteld hebben, enkel als gevolg van de uitoefening van zijn stemrechten, van een meerderheid van de leden van het toezichthoudend, leidinggevend of bestuursorgaan van een rechtspersoon of entiteit die gedurende het lopende en voorgaande begrotingsjaar in functie waren;
 - (c) het, ingevolge een overeenkomst met andere aandeelhouders in of leden van een rechtspersoon of entiteit, alléén zeggenschap hebben over een meerderheid van de aandeelhouders- of ledenstemrechten in die rechtspersoon of entiteit;
 - (d) het bezit van het recht tot het uitoefenen van een overheersende invloed op een rechtspersoon of entiteit ingevolge een met die rechtspersoon of entiteit aangegane overeenkomst of een bepaling in het memorandum of de akte van oprichting, wanneer het recht dat die rechtspersoon of entiteit beheerst een dergelijke overeenkomst of bepaling toestaat;
 - (e) het hebben van de bevoegdheid tot het uitoefenen van het recht om een overheersende invloed als bedoeld in punt d) uit te oefenen zonder de houder van dat recht te zijn¹⁷;

¹⁶ Criterium zoals gedefinieerd in Verordening 2580/2001.

¹⁷ Inclusief, bijvoorbeeld, door middel van een dekmantelbedrijf.

- (f) het hebben van het recht om alle of een deel van de activa van een rechtspersoon of entiteit te gebruiken;
- (g) het op geconsolideerde basis beheren van een rechtspersoon of entiteit, gepaard gaande met het publiceren van geconsolideerde jaarrekeningen;
- (h) het gezamenlijk en hoofdelijk delen van de financiële verplichtingen van een rechtspersoon of entiteit, of het garanderen van deze verplichtingen.

64. Indien aan een van deze criteria is voldaan, wordt de rechtspersoon of entiteit geacht onder de zeggenschap te staan van een andere persoon of entiteit, tenzij per geval het tegendeel kan worden bewezen.
65. Het vervullen van de bovengenoemde criteria van eigendom of zeggenschap kan per geval worden weerlegd.

Het onrechtstreeks ter beschikking stellen van tegoeden of economische middelen voor op een lijst geplaatste personen en entiteiten

66. Indien de eigendom of zeggenschap overeenkomstig de bovenvermelde criteria is vastgesteld, wordt het ter beschikking stellen van tegoeden of andere economische middelen aan een niet op een lijst geplaatste rechtspersoon of entiteit die in het bezit is of onder zeggenschap staat van een wel op een lijst geplaatste persoon of entiteit, in beginsel beschouwd als het onrechtstreeks ter beschikking stellen van tegoeden of economische middelen aan een op een lijst geplaatste persoon of entiteit, tenzij per geval redelijkerwijs kan worden vastgesteld op basis van een risicogerichte aanpak, rekening houdend met alle ter zake doende omstandigheden, waaronder de onderstaande criteria, dat de tegoeden of economische middelen in kwestie niet zullen worden gebruikt door noch ten gunste van de bewuste op een lijst geplaatste persoon of entiteit.

Er dient onder meer rekening te worden gehouden met de volgende criteria:

- (a) de datum waarop de contractuele verhouding tussen de betrokken entiteiten is aangegaan en de aard van de verhouding (bijv. koop-, verkoop- of distributieovereenkomst);
- (b) het belang van de sector waarin de niet op een lijst geplaatste entiteit actief is voor de op een lijst geplaatste entiteit;
- (c) de kenmerken van de ter beschikking gestelde tegoeden of economische middelen, waaronder het potentiële praktische gebruik ervan door, en de mate waarin zij gemakkelijk kunnen worden overgedragen aan, de op een lijst geplaatste entiteit.

67. Een economisch middel wordt niet beschouwd als ten gunste zijnde van een op een lijst geplaatste persoon of entiteit om de loutere reden dat het middel door een niet op een lijst geplaatste persoon of entiteit is gebruikt om winsten te boeken die mogelijkterwijs gedeeltelijk zijn uitgekeerd aan een op een lijst geplaatste aandeelhouder.
68. Er zij op gewezen dat onder het onrechtstreeks ter beschikking stellen van tegoeden of economische middelen aan op een lijst geplaatste personen of entiteiten ook kan worden verstaan het ter beschikking stellen van deze zaken aan personen of entiteiten die niet in het bezit zijn of onder zeggenschap staan van op een lijst geplaatste entiteiten.

Niet-aansprakelijkheid

69. De bovenstaande elementen laten de bepalingen inzake niet-aansprakelijkheid in de desbetreffende rechtshandelingen onverlet.

Delen van informatie

70. Zoals bepaald in de toepasselijke EU-verordeningen¹⁸ en om de uitvoering van bovenvermelde beoordelingen te vergemakkelijken, zijn de lidstaten krachtens het EU-recht verplicht tot het delen van hun ter beschikking staande relevante informatie. Indien een bevoegde autoriteit van een lidstaat over informatie beschikt dat een niet op een lijst geplaatste rechtspersoon of entiteit in het bezit is of onder zeggenschap staat van een wel op een lijst geplaatste persoon of entiteit, of enige informatie die van invloed kan zijn op de doeltreffende uitvoering van het verbod tegoeden of economische middelen onrechtstreeks ter beschikking te stellen, dient de desbetreffende lidstaat, overeenkomstig het nationale recht, de relevante informatie met de andere lidstaten en de Commissie te delen.
71. Onverminderd de geldende voorschriften inzake rapportage, vertrouwelijkheid en beroepsgeheim is een marktdeelnemer die beseft dat een niet op een lijst geplaatste rechtspersoon of entiteit in het bezit is of onder zeggenschap staat van een wel op een lijst geplaatste persoon of entiteit, verplicht om de bevoegde autoriteit van de desbetreffende lidstaat en de Commissie, hetzij rechtstreeks, hetzij via de lidstaat, daarvan op de hoogte te brengen.

¹⁸ Bijvoorbeeld de artikelen 40 en 44 van Verordening (EU) nr. 267/2012 betreffende beperkende maatregelen ten aanzien van Iran en de artikelen 29 en 30 van Verordening (EU) nr. 36/2012 betreffende beperkende maatregelen in het licht van de situatie in Syrië.

Voorstellen voor plaatsing op een lijst

72. Waar passend, dient de desbetreffende lidstaat tevens voor te stellen om de rechtspersoon of entiteit waarvan is vastgesteld dat die in het bezit is of onder zeggenschap staat van een op een lijst geplaatste persoon of entiteit, op een lijst te plaatsen.

IX. Op de lijst geplaatste rechtspersonen

73. Een bevroeringsmaatregel tegen een aangewezen rechtspersoon houdt op zich niet het verbod van de rechtspersoon in. Het bevroeren van de activa van een onderneming zal het beheer ervan beïnvloeden en rechtstreekse gevolgen hebben voor derden, zoals werknemers, schuldeisers en anderen die vreemd zijn aan de reden waarom de rechtspersoon op de lijst is geplaatst. Transacties met de rechtspersoon zullen er doorgaans in bestaan dat hem tegoeden of economische middelen beschikbaar worden gesteld, of dat zijn tegoeden of economische middelen worden getransponeerd; beide zijn verboden en kunnen niet zonder toestemming van de bevoegde autoriteiten plaatsvinden.
74. In gevallen waarin een bevroering van tegoeden geldt voor de tegoeden en economische middelen van een kredietinstelling of financiële instelling, valt de vrijmaking van tegoeden uit rekeningen van niet-beoogde personen of entiteiten bij de beoogde kredietinstelling of financiële instelling onder de vrijstelling voor "eerdere contracten", mits de rekening is geopend voor de datum waarop de beoogde entiteit op de lijst is geplaatst.¹⁹
75. Om te voorkomen dat een aangewezen rechtspersoon waarvan de activiteiten worden voortgezet, misbruik maakt van tegoeden, moeten passende voorwaarden worden opgelegd, bijvoorbeeld de voorwaarde dat het bestuur van de rechtspersoon niet van dien aard is dat afbreuk wordt gedaan aan de bevroering van tegoeden en economische middelen of aan het verbod op het beschikbaar stellen ervan²⁰. De nadere invulling hiervan wordt aan de lidstaten overgelaten. De rechtspersoon kan pas opnieuw vrij en zonder restricties handelen nadat hij van de lijst is verwijderd.

¹⁹ Zie punt 28 van de richtsnoeren.

X. Vrijstellingen

76. De bevoegde autoriteit handelt in overeenstemming met de letter en de geest van de toepasselijke verordeningen, maar houdt tegelijk rekening met de fundamentele rechten van op de lijst geplaatste personen en entiteiten wanneer zij uitzonderingen toestaat. Conform de specifieke afwijkingen waarin de toepasselijke verordeningen voorzien, kunnen de bevoegde autoriteiten de volgende aspecten in overweging nemen:

- de basisbehoeften van aangewezen personen, zoals betalingen voor voedsel, huur of hypotheeklasten, geneesmiddelen of geneeskundige behandelingen, belastingen, verzekeringspremies of nutsvoorzieningen;
- het recht op verdediging, wat betreft onkosten die verband houden met het verstrekken van juridische diensten;
- het eigendomsrecht van de aangewezen persoon of entiteit (aangezien de bevrozing van tegoeden geen gevolgen heeft voor de eigendom van de aangewezen persoon of entiteit, maar wel voor de mogelijkheid tegoeden te gebruiken);
- het eigendomsrecht van de niet-aangewezen rechtspersoon of entiteit die de bevroren tegoeden in bewaring houdt;
- het eigendomsrecht van zowel de aangewezen persoon of entiteit als een niet-aangewezen persoon of entiteit met betrekking tot contracten die zij vóór de aanwijzing met elkaar hebben gesloten;
- het internationaal recht inzake diplomatieke en consulaire betrekkingen;
- de veiligheid van mensen en de bescherming van het milieu; of
- humanitaire doeleinden, zoals bijvoorbeeld hulpverlening of het vergemakkelijken daarvan; het gaat onder meer om medicijnen, levensmiddelen, de overbrenging van humanitaire hulpverleners en daarmee verband houdende hulp, of bijstand voor evacuaties uit een betrokken land.

77. Financiële beperkende maatregelen doen niets af aan de vrijheid van de aangewezenen om te werken. Voor het verrichten van bezoldigde arbeid is evenwel toestemming vereist. De bevoegde autoriteit moet het nodige onderzoek verrichten (bijvoorbeeld ter bevestiging van de arbeidsrelatie) en passende voorwaarden opleggen om misbruik te voorkomen. In deze gevallen wordt aan de toestemming normaal gezien de voorwaarde gekoppeld dat betalingen op een bevroren rekening worden bijgeschreven. Voor betalingen in contant geld is uitdrukkelijke toestemming vereist. De toestemming mag ook niet in de weg staan aan de normale inhoudingen voor sociale zekerheid en belastingen²¹. Er is tevens toestemming vereist voor het verstrekken van socialezekerheidsuitkeringen aan de aangewezenen.

Overdracht van tegoeden tussen kredietinstellingen en financiële instellingen in de EU en kredietinstellingen en financiële instellingen in een derde land met betrekking tot bepaalde verplichte vergoedingen of vergoedingen in noodsituaties

78. Indien verordeningen de overdracht van tegoeden tussen financiële instellingen en kredietinstellingen in de EU enerzijds, en kredietinstellingen en financiële instellingen in een derde land anderzijds, verbieden, moet de overheid van dat derde land worden vergoed voor diensten die zij heeft verleend in verband met vluchten over of noodlandingen in dat land door luchtvaartuigen die in het bezit zijn van of geëxploiteerd worden door een in de EU geregistreerde persoon, op voorwaarde dat (i) de betaling niet - rechtstreeks of onrechtstreeks - gebeurt aan of tot voordeel strekt van een aangewezen persoon of entiteit, en (ii) de betaling voldoet aan eventuele kennisgevings- of toestemmingsverplichtingen als omschreven in de toepasselijke rechtshandelingen.
79. Indien verordeningen de overdracht van tegoeden tussen financiële instellingen en kredietinstellingen in de EU enerzijds, en kredietinstellingen en financiële instellingen in een derde land anderzijds, verbieden, moet de overheid van dat derde land worden vergoed voor diensten die zij heeft verleend in verband met noodtoegang tot een haven in dat land van schepen die in het bezit zijn van of geëxploiteerd worden door een in de EU geregistreerde persoon, op voorwaarde dat (i) de betaling niet - rechtstreeks of onrechtstreeks - gebeurt aan of tot voordeel strekt van een aangewezen persoon of entiteit, en (ii) de betaling voldoet aan eventuele kennisgevings- of toestemmingsverplichtingen als omschreven in de toepasselijke rechtshandelingen.

²¹ Inhoudingen voor sociale zekerheid en belastingen kunnen worden toegestaan op grond van de vrijstelling voor basisuitgaven (zie Richtsnoeren, punt 83, onder 1).

XI. Richtsnoeren voor de beoordeling van verzoeken tot vrijstelling

80. De aangewezen persoon of entiteit kan om toestemming verzoeken voor het gebruiken van zijn of haar bevroren tegoeden of economische middelen, bijvoorbeeld om een schuldeiser te betalen. De aangewezen persoon of entiteit kan zich evenwel bij gebreke van betaling niet op de bevroeringsmaatregelen beroepen, indien hij of zij niet om toestemming heeft verzocht.
81. Tegoeden die door of in naam van een op de lijst geplaatste persoon of entiteit worden overgedragen van een niet-EU-bank aan een EU-onderdaan of -entiteit ter betaling van diensten of goederen die zijn geleverd voordat de persoon of entiteit die om de overdracht verzoekt, op de lijst werd geplaatst, kunnen in beginsel worden toegestaan, op voorwaarde dat per geval wordt aangetoond dat: (i) de overdracht bestemd is voor een EU-onderdaan of -entiteit; (ii) de overdracht een betaling is voor diensten of goederen die zijn geleverd voordat de persoon of entiteit die om de overdracht verzoekt, op de lijst werd geplaatst; (iii) de betaling niet gebeurt aan of tot voordeel strekt van een op de lijst geplaatste persoon of entiteit; (iv) de betaling niet wordt gedaan om beperkende maatregelen te omzeilen.
82. Belanghebbenden kunnen tevens volgens de nationale procedures verzoeken om toestemming voor het verkrijgen van toegang tot bevroren tegoeden of economische middelen. De aangewezen persoon dient voor zover mogelijk van het verzoek op de hoogte te worden gesteld. De toestemmingsprocedure laat onverlet dat de geldigheid van vorderingen op een aangewezen persoon of entiteit volgens de gebruikelijke procedures moet kunnen worden bepaald, en de toestemming verleent geen eigendomsrecht. Bij de beoordeling van het verzoek dient de bevoegde autoriteit onder andere rekening te houden met het door de schuldeiser en de aangewezen persoon of entiteit geleverde bewijs omtrent het bestaan van een wettelijke (contractuele of statutaire) verplichting om de tegoeden of economische middelen te verstrekken, en na te gaan of er geen gevaar voor omzeiling bestaat (bijvoorbeeld indien er verdachte banden bestaan tussen de schuldeiser en de aangewezen persoon of entiteit).

83. Een persoon of entiteit die tegoeden of economische middelen ter beschikking van een aangewezen persoon of entiteit wenst te stellen, moet daarvoor toestemming vragen, behalve in specifieke gevallen waarin het beschikbaar stellen van tegoeden of economische middelen onder een in de toepasselijke verordening voorziene uitzondering valt. Bij de beoordeling van het verzoek dienen de bevoegde autoriteiten onder andere rekening te houden met de bewijzen die ter staving van het verzoek zijn overgelegd en met de vraag of er tussen de verzoeker en de aangewezen persoon of entiteit banden bestaan die kunnen doen vermoeden dat zij samenwerken om de bevroeringsmaatregelen te omzeilen²².
84. Bij het beoordelen van het verzoek om toestemming voor het gebruiken of het beschikbaar stellen van bevroren tegoeden of economische middelen dienen de bevoegde autoriteiten elk ander door hen passend geacht onderzoek te verrichten, de raadpleging van andere belanghebbende lidstaten daaronder begrepen. De bevoegde autoriteiten dienen zich tevens te beraden op voorwaarden of waarborgen om te voorkomen dat vrijgegeven tegoeden of economische middelen worden gebruikt voor doeleinden die onverenigbaar zijn met het doel van de vrijstelling. Zo genieten bijvoorbeeld rechtstreekse bankoverschrijvingen de voorkeur boven betalingen in contanten.
85. Bij het verlenen van toestemming dienen zo nodig passende voorwaarden of limieten te worden overwogen (bijvoorbeeld inzake de hoeveelheid of de herverkoopwaarde van de tegoeden of economische middelen die elke maand beschikbaar kunnen worden gesteld); daarbij moet rekening worden gehouden met de criteria uit de toepasselijke verordeningen. Elke toestemming dient schriftelijk te worden verleend, voordat de tegoeden of economische middelen worden gebruikt of beschikbaar gesteld.

²² Zie ook het arrest in *Mohsen Afrasiabi e.a.*, EU:C:2011:874 r.o. 60 tot en met 62 en 68. Wat betreft de interpretatie van de begrippen "bewust en opzettelijk" in verband met omzeiling, zie hetzelfde arrest, r.o. 68.

86. De toepasselijke verordeningen verplichten de bevoegde autoriteiten om de verzoeker en de andere lidstaten mede te delen of het verzoek is ingewilligd²³. Dankzij deze informatie-verstrekking kunnen de lidstaten ten aanzien van de aangewezen persoon die in meer dan één lidstaat bevroren tegoeden of economische middelen heeft, de verlening van vrijstellingen coördineren.

C. Verbod op het leveren van goederen

87. Indien een verordening voorziet in een toestemmingsregeling en indien de verordening dat vereist, moet de bevoegde autoriteit de andere bevoegde autoriteiten en de Commissie op de hoogte brengen van verworpen toestemmingsverzoeken. Sommige verordeningen voorzien niet uitdrukkelijk in een verplichting tot kennisgeving van verworpen toestemmingsverzoeken; toch moeten de bevoegde autoriteiten ernaar streven deze te melden, teneinde het risico op concurrentievervalsing in de interne markt tot een minimum te beperken.

D. Coördinatie en samenwerking

88. De lidstaten dienen in voorkomend geval te zorgen voor doeltreffende vormen van nationale coördinatie en communicatie tussen alle bevoegde overheidsinstanties, -organen en -diensten op het gebied van beperkende maatregelen, zoals ministeries, financiële inlichtingendiensten, financiële toezichthouders, inlichtingen- en veiligheidsdiensten, justitiële autoriteiten, het openbaar ministerie en andere wetshandavingsinstanties.

²³ Verordening (EG) nr. 2580/2001 vereist tevens dat elke andere persoon, instantie of entiteit waarvan bekend is dat hij/zij rechtstreekse belanghebbende is, wordt ingelicht. Dit is mogelijk de beste praktijk, zelfs indien niet voorgeschreven door de toepasselijke verordeningen.

89. Dankzij de coördinatie moeten inlichtingen vlot kunnen binnenkomen en vervolgens beschikbaar zijn voor andere betrokken actoren. Daarop aansluitend moet onderzoek zich waar mogelijk richten op gesignaleerde situaties met een hoog risico. Een dergelijke inlichtingengestuurde en risicogebonden aanpak zou de effectiviteit kunnen verbeteren.
90. De lidstaten dienen in voorkomend geval informatie uit te wisselen met onder meer andere lidstaten, de Commissie, de EDEO, Europol, Eurojust, de FATF, de door de VN-Veiligheidsraad ingestelde sanctiecomités (met inbegrip van het comité dat is ingesteld bij Resolutie 1267 (1999) betreffende Al Qaida) en het terrorismebestrijdingscomité van de Veiligheidsraad van de VN.²⁴
91. De coördinatie en informatie-uitwisseling moeten zo verlopen dat gegevens die als grondslag voor plaatsing op of verwijdering van een lijst zouden kunnen dienen, zonder onnodige vertraging worden meegedeeld. De daartoe strekkende procedures moeten worden vastgesteld binnen de lidstaten, tussen de lidstaten en, indien nodig, tussen de EU, derde landen, de VN en andere bevoegde internationale organisaties.

Analyse van financiële rekeningen

92. De lidstaten dienen ervoor te zorgen dat financiële transacties in verband met de rekeningen van aangewezen personen of entiteiten worden geanalyseerd door de passende instanties of diensten. De resultaten van de analyses dienen, voor zover juridisch mogelijk, te worden gedeeld met andere staten, internationale organisaties en bevoegde EU-organen zoals Europol, die zich bezighouden met de bestrijding van terrorismefinanciering. Daartoe dienen de lidstaten over de nodige procedures te beschikken. Sommige verordeningen bepalen uitdrukkelijk dat verdachte transacties, na de kennisgeving ervan door financiële instellingen, door de bevoegde autoriteiten moeten worden geanalyseerd.²⁵

²⁴ Zie ook punt 17 van bijlage I bij de richtsnoeren (informeel forum voor besprekingen over uitvoeringskwesties).

²⁵ Verwijzen naar artikel 30, lid 6, onder d), van Verordening (EU) nr. 267/2012 van de Raad betreffende beperkende maatregelen ten aanzien van Iran en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 961/2010.

Interactie en dialoog met de financiële sector inzake bevroezingsmaatregelen

93. De lidstaten dienen met bevoegde particuliere organisaties onder hun rechtsmacht, zoals krediet- en financiële instellingen, een gestructureerde dialoog en samenwerking aan te gaan inzake de uitvoering van bevroezingsmaatregelen, teneinde de effectieve toepassing ervan te waarborgen, optimaal gebruik te maken van beperkende maatregelen, en te trachten deze organisaties zo veel mogelijk te ontdoen van administratieve lasten.
94. Voorts zullen de Commissie en, in voorkomend geval, de EDEO en de Raad op EU-niveau een dialoog voeren met bevoegde financiële organisaties over implementatie en regelgeving. In gevallen van terrorismefinanciering zullen de lidstaten zich er tevens voor beijveren de financiële sector te voorzien van adequate (en tijdige) input en feedback, waar mogelijk ook in de vorm van inlichtingen, en actuele informatie over patronen van terrorismefinanciering.
95. De lidstaten zouden kunnen onderzoeken langs welke kanalen instructies en advies zijn te geven ten behoeve van financiële toezichthouders en krediet- en financiële instellingen.

Verspreiding van informatie over bevroezingsmaatregelen onder andere personen

96. De lidstaten dienen ervoor te zorgen dat organisaties van economische actoren buiten de financiële sector alsmede het publiek op de hoogte zijn van het bestaan van financiële beperkende maatregelen, met name van het verbod op het beschikbaar stellen van tegoeden en economische middelen aan aangewezen personen en ondernemingen, en dienen hen tevens uit te leggen hoe deze maatregelen worden uitgevoerd.

Instrumenten

97. De Commissie dient ervoor te zorgen dat de "electronic-Consolidated Targeted Financial Sanctions List (e-CTFSL)" (elektronische lijst van geconsolideerde gerichte financiële sancties) die door de Commissie en de Europese kredietsector is vastgesteld, toegankelijk blijft voor het publiek (met name krediet- en financiële instellingen).

98. De Commissie dient ervoor te zorgen dat de lijst actueel blijft.
99. De lidstaten dienen er in voorkomend geval voor te zorgen dat relevante informatie in verband met nationale maatregelen, met name aanwijzingen en rechterlijke bevelen (bijvoorbeeld met betrekking tot binnenlandse terroristen) toegankelijk blijft voor het publiek (met name krediet- en financiële instellingen en andere relevante economische actoren).

Evaluatie

100. Het is belangrijk dat de effectiviteit van beperkende EU-maatregelen wordt geëvalueerd, en dat daarbij rekening wordt gehouden met de feedback van bijvoorbeeld de lidstaten, de Commissie, de EU-missiehoofden, de douaneautoriteiten, de particuliere sector, de VN en andere bevoegde instellingen.
101. De lidstaten dienen te streven naar passende nationale procedures voor het evalueren van, met name, de effectiviteit van de nationale prestaties bij het toepassen van beperkende maatregelen, en dienen daarbij ook de resultaten van de dialoog met de particuliere sector in aanmerking te nemen.²⁶
102. De resultaten van die evaluaties dienen, indien nodig, te worden uitgewisseld met de Groep Relex (sancties).

²⁶ Overeenkomstig aanbevelingen 6 en 7 van de internationale standaard voor de bestrijding van witwassen en van het financieren van terrorisme en proliferatie.